De venditione.

9. Idem A. & Philippus C. Faustinæ.

LOcum quidem religiosum distrahi [1] non posse manifestum est: verum agrum purum [2] monumento cohærentem [3] profani juris esse: ideoque efficaciter venundari, non est opinionis incertæ. PP. 6. Kal. Decemb. PHILIPPO A. & TITIANO CONSS. 246.

De translatione corporis.

10. Impp. DIOCLET. & MAXIM. AA. & CC. Aquilianæ.

SI necdum perpetuæ [4] sepulturæ corpus traditum est: translationem [5] ejus facere non [6] prohiberis. PP. 8. Id. Feb. DIOCLETIANO IV. & MAXIMIANO III. AA. CONSS. 290.

De supplicio affectis.

11. Iidem AA. & CC. Gaudentio.

OBnoxios [7] criminum digno supplicio subjectos sepulturæ tradi non vetamus. PP. 8. Id. April. ipsis IV. & III. AA. CONSS. 290.

Ne reliquæ intra civitatem condantur.

12. Iidem AA. & CC. Victorino.

MOrtuorum reliquias [8], ne sanctum [9] municipiorum jus polluatur, intra [10] civitatem condi, jampridem vetitum est. PP. 3. Kal. Octob. ipsis IV. & III. AA. CONSS. 290.

Collatio sepulchri familiaris, & hereditarii.

13. Iidem AA. & CC. Dionysio.

JUs sepulchri tam familiaris [11], quam hereditarii [12], ad extraneos etiam heredes: familiaris autem ad familiam, etiam si nullus ex ea heres sit, non etiam ad alium quemquam, qui non est heres, pertinere potest. S. 3. Id. Novemb. *Sirmii*, CC. CONSS. 294.

De translatione reliquiarum.

14. Imppp. VALENT. THEOD. & ARCAD. AAA. Cynegio PP.

NEmo humanum [13] corpus ad alium [14] locum [sine Augusti [15] affatibus] transferat. Dat. 3. Kal. Mart. *Constantinop.* HONORIO NOBILI PUERO & EVODIO CONSS. 386.

In solo Aureliani libro manuscripto notatur hic deesse Græcam constitutionem, quam ex Basilicis edidit Cujac. lib. 11. observ. cap. 21.

15. 16.

IN nullo quopiam loco vectigal [17] ab aliqua persona pro corporibus ex uno in alium locum translatis præstetur.

1 *L. 2. in fin. S. eod.* 2 Purus ager quid sit, vid. *l. 2. §. 4. ff. eod.* adde Cujac. 10. *obs.* 37. 3 *L. 4. C. S. eod.* 4 Seu æternæ sedi. *l. 40. ff. eod.* 5 *D. l. 40. l. 1. l. 2. ff. de cadaver. punit.* nisi damnatos majestatis. *d. l. 1.* Jure Gallico hæc lex servatur, teste Rebuff. *in præm. const. gloss. num.* 54. 55. 8 Reliquiæ mortuorum *hic* corpus. Paul. *l. sent. 21. §. 2.* Græci λείψανον, *l. 3. S. de sacr.* ossa. *l. 8. ff. eod.* cineres, *d. l. 1. in fin.* Reliquiæ etiam dicuntur. *l. 42. l. 44. in fin. ff. hoc. tit.* ut & reliquiæ. *l. 30. ff. famil. erciscæ. l. 27. ff. de cond. Inst.* Animalia bruta habent etiam suas λείψανα, *l. 53. S. 5. ff. de leg. 1.* Neutra significatione. Reliquiæ sunt simulachra. De ossuario dixi *ad l. 2. ff. de sepulch. violat.* 9 Corpus in civitatem inferri non licet, ne sacra civitatis funestentur: qui contra fecerit, extra ordinem punitur. Paul. *l. sent. 21. §. 2. l. 6. C. Theod. de sepulchr. violat.* Virgilius 11. *verf. 205. &c.* & corpora partim, Multa virum terræ infodiunt, avectaque partim Finitimos tollunt in agros, urbique remittunt. Cic. *de legib.* hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito. Idem venit Anconitanis Pius, *teste Spartiano.* Idem servatum apud Athenienses, ut refert Sulpitius *apud* Cic. 4. *epist. de M. Marcello loquens.* Eadem pene de causa Plato 12. *de legib.* vetuit sepulchra in loco fœcundo & ad culturam apto poni. Nobis Christianis non in urbibus modo, sed & in templis plus etiam sepulturæ est. 10 Paul. *d. loco.* 11 *L. 5. ff. eod.* 12 *L. 5. 6. ff. eod.* 13 Humatum. *l. 7. C. Theod. de sepulchr. violat.* 14 *L. 10. S. eod.* 15 Vel pontificum. *l. 8. ff. eod.* hæc autem inclusa desunt in *l. ult. C. Theod. de sepulchris violatis:* ex qua hæc lex sumpta est. 16 Latina interpretatio.
17 Vectigal pro corporibus ex uno loco in alium translatis observa. Hujus vectigalis meminit lex 37. *ff. eod.*

D. JUSTINIANI
SACRATISSIMI PRINCIPIS, PP. A.
CODICIS,
REPETITÆ PRÆLECTIONIS,
LIBER QUARTUS.

TIT. I.
DE REBUS CREDITIS [1], ET JUREJURANDO [2].

An causa retractari possit perjurii prætextu.

1. Imp. ANTONINUS A. Herculiano.

CAusa [3] jurejurando ex consensu [4] utriusque partis, vel adversario inferente, delato & præstito, vel remisso [5] decisa: nec perjurii [6] prætextu retractari potest: nisi [7] specialiter [8] hoc lege excipiatur [9] PP. 15. Kal. Jul. ANTONINO A. IV. & BALBINO CONSS. 223.

Perjurio pœna quando imponatur.

2. Imp. ALEXANDER [10] A. Felici.

JUrisjurandi [11] contempta religio satis [12] Deum ultorem habet [13]. Periculum autem corporis [14], vel majestatis crimen secundum constituta [15] Di-

1 Hæc tituli particula generalis est ad sequentes aliquot, nec tamen hic tractat de rebus creditis, sed de jurejurando, nisi dixeris, jusjurandum credi ri speciem esse. *arg. l. 2. in fin. ff. de rebus creditis.* & ita conceptus est *Tit. 1. lib. 2. apud* Paul. *sentent.* 2 Jurejurando lites decidi tur, tam in actionibus in rem quam personam. Paul. *dict. loco. §. 4. Instit. de except. 12.* *D. 2. & 22. Eclog. 5. & 1.* Harmenop. 7. *& 2. Decret. 24. & 2. Sext. 11. & 2. Clement. 9. & 22. quæst. 1.* Ferrar. *in forma juramenti quod præstatur a parte parti 16.* Oldendorp. *classi. 1. act. 9.* Jusjurandum quid est? fidei atque religionis exhibitio. *l. ult. J. de fidejcomm. liberi.* Deum testem & vindicem perjurii vocare. Juramentum an semper servandum sit, vid. apud Socin. *reg. 206. l. ult. J. de non numerata pecunia.* de observata cuitoditaque apud Romanos jurisjurandi sanctimonia. vid. Gell. 7. *c. 18.* 3 *Synopf. Basil. 22. tit. 5. c. 40.*
4 *22. Eclog. 5. c. 40.* 5 Remissum jusjurandum pro prætito habetur. Paul. 2. *sent. 5. §. 3.*
6 *L. 21. ff. de dolo mal.* 1. Harm. 7. 7 Quid si statuto caveatur jusamento alicujus stari? valere juramentum quidam putant: sed tamen probationes in contrarium admitti: verum ea de re videndus est Socinus reg. 380. 8 Puta favore ultimæ voluntatis. *l. ult. J. eod.* Idem dicendum, si juratum fuit solo judice deferente, adversario non petente. *l. 31. ff. eod.* adde quæ scripsi *ad l. 17. J. de contrab. empt.* 9 *Sub.* ut retractetur. Igitur juramenti gratiam lex facere potest. adde *l. ult. ff. quis fatisd. l. 38. in pr. ff. ad municip.*
10 Similis Alexandri ejusdem *lex S. famil. erciscæ. & l. 2. J. ad leg. Jul. de adult.*
11 Per Deum fcil. concepti, non per salutem Principis, ut dicam J. Goth. Vid. Cujac. *lib. 2. observ. 19.* Duaren. *ad tit. de rebus credit. cap. fin. & ad tit. de jurejurand. cap. fin.* Fachin. *lib. 1. controv. cap. 14.* Ans. Adde Joann. Robert. *lib. 2. Supplus. cap. 20.* Menoch. *de arbitr. judic. lib. 2. cap. 319. S. L.* 12 I. Harmen. 7. Imo non satis. *l. ult. ff. de crim. stellion.* folve: ibi itellionatui pœna imponitur, non periurio. Vid. Cujac. 2. *obs. 9.* 13 Harm. *ibi.* Hinc Tiberius apud Tacit. *lib. 1. Annalium:* Deorum injurias diis curæ esse. 14 Satis diferrim ingem hanc explicat Gothofredus: præter quem vide Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. cent. 4. cas. 319. n. 13. 21. 23. & 28.* Torell. de Prat. *cons. 41. n. 2. inter consil. crim. vol. 1.* Joan. Robert. *lib. 2. sent. jur. cap. 20.* Mod. 15 *L. 13. S. ult. ff. de jurejur.* 16 Severi & Caracallæ. 17 Κατὰ ἐκκλησίας, Harmen. *ibid.* per geniam Principis. *l. 13. in fin. ff. ad jurejur.* Jurabant per Genium Principis Gentiles. *l. 5. dno. 13. in fin. ff. de jurejur.* Tertull. *ad Scapulam & 28. Apologet.* aut quod tamidem ὀμνύειν τὸ κυριεύειν. Dion. 44. Arrian. Epictet. *lib. 4. cap. 1.* Ionius, 16. *antiq.* 16. Christiani per salutem Principum, at non per genium. Eusseb. *hist. 14.* quod falsus augustior sit genio. Tertull. *Apologet. cap. 32.* adde *l. si quis major. 41. S. de transact.* sane qui pejerasset, jurans per genium Principis, Tiberio crimen non fuit. *Dion. 57.* Contra crimini Cajo fuit, non juralle per genium Principis. Sueton. *in ejus vita, cap. 27.* qui & autor fuit, ut omnibus juramentis hoc adderetur: Neque me liberosque meos cariores habeo, quam Cajum & sorores ejus. Sueton. *in Cajo, cap. 13.* Dion. 18.
18 Salutem: scriptum fuisse videtur *Genium*, idque mutavit Tribon. 19 Calori ignovit, & alio adhuc rescripto idem Alex. *l. 4. J. ad leg. Jul. de adult.* Calor, est inconsultus animi motus. *l. 9. in princ. ff. de publican. & vect. l. 22. in fin. ff. ad l. Jul. de adult. l. 7. in fin.* 20 Super causa status potest jusjurandum deferri. 6 Id est, judicis dati. vid. *l. 2. §. de judic. l. 2. in fin. §. de pedaneis. jud. v. l. 2. J. de libertis & eorum.* 7 Vid. *l. 4. J. si aliena res pign.* Goth. Explicationem hujus legis vid. apud Leoninum *emendat. lib. 3. c. 12. n. 2. Ans.* 8 Vid. *l. 3. §. 3. in fin. ff. de jurejur.* 9 Jurejurando delato, reus defert Principem ut jurare, vel solvere, vel remittere. *Syn. Basil. 22. tit. 5. c. 48.* Quid si ipse actor de calumnia prior jurare nolit? reus jurare non cogitur. *l. 9. J. eod.* quippe is, qui jusjurandum defert, prius jurare de calumnia hac formula cogitur, ὅτι καλῶς ὡς συκοφαντῶν σε, δίκαιον λαβεῖν παρὰ σὺ τὸν ὅρκον, ἀλλ' ὡς νομίζων δικαίως ἐνάγειν· hoc est, juro me non calumniose jusjurandum exigere, sed quod jure me putem experiri. *Syn. Basil. 22. tit. 5. c. 48. 1. Harm. 7. §. 6.* unde apud Paul. legimus 2. *sent. 1. §. 2.* Jusjurandum deferre prior actor potest, contrarium autem de calumnia jusjurandum reo competit. *add. l. 34. §. qui jusjurandum. 4. & l. si non fuerit. 37. ff. de jurejur.* 10 Ex jusjurandi manus quiddam est, quam res judicata. 22. *Ecl. 5. c. 1.* 11 Ex juramento nascitur actio in factum; de qua vid. Oldendorp. *classi. 1. act. 9.* nisi super aliquo tacto nominatim est juratum, pura vendito; tunc enim competeret utilis venditi. *l. 13. §. 3. ff. de jurejur.* Goth. vid. in hanc leg. Joan. Zanger. *de except. part. 2. cap. 5. num. 96. Ans.* 12 Dixi *ad l. 1. §. eod.* ex Paul. 3. *sent. 1. §. 2.* 13 Qui defert jusjurandum, prius de calumnia jurat. *l. 34. §. 4. l. 37. ff. eod. l. ult. J. de fidejcommiss. d. §. 2.* vid. *l. 1. §. de jurejurando. propt. calumn. l. 11. §. 1. & 2. ff. rer. amotar.* Remittitur tamen quibusdam personis, puta patrono, non liberto: ob jusjurandum manus fœudalibus tam vasallo, quam domino. vid. Cujac. 4. *feud. 36. fol. 548. 2. feud. 33. §. 1.* 14 *L. 34. §. 6. ff. de jurejur.*
15 Cui defertur juramentum, tenetur jurare, vel referre. 16 Adde *l. 4. §. ad exhib.*
17 *L. 3. §. eod.* 18 Jusjurandum inopia probationum tibi defuli: nactus alias probationes, delationem jurisjurandi a te nondum præstiti, revocavi, quæritur an fecundo non liceat ad jurisjurandi delationem confugere? non licet. *Synopf. Basil. 22. tit. 5. cap. 50. 1. Harm. 7. §. 7.* 19 Vide *l. 75. ff. de reg. jur.* 20 Iniquum est hoc casu ὀμνύοντας τῶν πολλῶν κατηδέστερον πολλὰ ἢ τὸν ἕτερον ἀπορρήτων, ob desperatas alias probationes, ad jurisjurandi religionem denuo confugere. *Synopf. Basil. cod. c. 50.* 21 Jusjurandum delatum, necdum præstitum, is qui detulit revocare potest ἐως ὅτε ἀπόρρητα ἐξόδῳ ἐπιτέλεσται ὁ ὅρκος. quousque sententia lata fuerit, quæ jusjurandum præstare jubeat. Igitur non post sententiam aqua

De Fideicommisso.

5. Iidem AA. & CC. Juliano.

CUm etiam [1] pupillorum tutoribus, velut ab ipsis pupillis relicta fideicommissa videantur [2], super fideicommissis Præses [3] provinciæ cognoscet: &, si id tibi relictum esse constiterit, reddi tibi efficiet. Idem, si inficietur, ad jusjurandum (ut desideras) tutorem adiget. 4 PP. 4. Kal. Decemb. ipsis IV. & III. AA. CONSS. 290.

De generis & ingenuitatis quæstione.

6. Iidem AA. & CC. Bessio.

CUm proponas partibus placuisse, jurisjurandi religione, generis [5] & ingenuitatis quæstionem decidi: Præses provinciæ juxta decretum arbitri [6] ad voluntatis vestræ placitum amitæ tuæ filiis consulet. PP. 5. Id. Februar. TIBERIANO & DIONE CONSS. 291.

Ne alteri per alterum præjudicetur.

7. Iidem AA. & CC. Eutychianæ.

NEc filius [7], nec quisquam alius [8], nec litigando, nec paciscendo, sed neque jusjurandum citra voluntatem dominæ rei deferendo, præjudicium ei facere potest. Unde si citra mandatum tuum aliquid erga rem tuam filius tuus gessit, nec hoc ratum habuisti, nihil tibi obest. S. Idib. Novemb. AA. & CONSS. 293.

De actione & jurejurando actoris.

8. Iidem AA. & CC. Alexandro.

ACtori [9] delato, vel relato jurejurando, si juraverit, vel ei remissum sit sacramentum, ad similitudinem [10] judicati in [11] factum actio competit. S. 12. Kal. Maji, CC. CONSS. 294.

De conditione jurisjurandi reo delata.

9. Iidem AA. & CC. Martiano.

DElata [12] conditione jurisjurandi, reus (si [13] non per actorem, quominus de calumnia juret, steterit) per judicem solvere [14], vel jurare, nisi [15] referat jusjurandum, necesse habet. S. 5. Kal. Maji, *Sirmii*, AA. CONSS. 299.

De deposito.

10. Iidem AA. & CC. Protogeni.

IN actione etiam depositi [16], quæ super rebus quasi sine scriptis datis movetur, jusjurandum ad exemplum cæterorum bonæ [17] fidei judiciorum deferri potest. S. 5. Kal. Decemb. CC. CONSS. 300.

De revocatione jurisjurandi.

11. Imp. JUSTINIANUS A. Demosth. PP.

SI quis jusjurandum intulerit, &, necdum eo præstito, postea (utpote sibi allegationibus abundantibus) hoc revocaverit: sancimus [18] nemini licere penitus iterum ad sacramentum recurrere, (satis enim absurdum est redire [19] ad hoc, cui renunciandum putavit, & cum [20] desperavit aliam probationem, tunc denuo ad religionem convolare) & judices nullo modo [eos] audire ad tales iniquitates venientes. † Si quis autem sacramentum intulerit, & [hoc] revocare maluerit, licere quidem [ei] hoc facere, & alias probationes, si voluerit, præstare: ita [21] tamen, ut hujusmodi licentia usque [22] ad litis tantummodo terminum ei præstetur. Post definitivam autem sententiam, quæ provocatione suspensa non fit, vel quæ, postquam fuit appellatum, corroborata fuerit: nullo modo revocare juramentum, & iterum ad probationem venire cuiquam concedimus: ne repetita lite, finis [23] negotii alterius causæ fiat exordium. Dat. 15. Kal. Octob. *Chalcedone*, DECIO V. C. CONS. 529.

Jusjurandum ad decisionem litis quando præstandum. 1. De jurejurando præstando, vel referendo. 2. De procuratione; si quis juvare noluerit. 4. De absentibus. 5. De loco & forma jurandi. 6. De priorum legum confirmatione.

12. Idem A. Demostheni PP.

GEneraliter de omnibus juramentis, quæ in litibus offeruntur vel [24] a judice vel a partibus, definiendum est. Cum enim jam increbuit judices in pleniffima definitione sacramentum imponere: evenit, ut provocatione lite suspensa [25], hi quidem, qui jusjurandum præstare jussi sunt, ab hac forte luce subtrahantur, probationes autem rerum cadant [26]: cum [27] multum [28] discrepet juramentum hereditarium [29] a principali [30] sacramento. Necessitate itaque rerum coacti, & probationibus pinguius subvenientes ad hujusmodi venimus sanctionem. Omne igitur juramentum, sive a judicibus, sive a partibus illatum, vel in principio litis, vel in medio, vel in ipsa definitiva sententia, sub ipso judice [31] detur, non expectata vel ultima definitione, vel provocationis formidine. §. 1. Sed juramento illato, cum hoc a partibus factum fuerit, & a judice approbatum [32]: vel ex auctoritate judicis cuicunque parti illatum: si quidem is cui imponitur sacramentum, nihil ad hoc fuerit reluctatus, hoc præstetur, vel referatur: necessitate ei imponenda, cui jure refertur, relationis sacramentum subire: vel si hoc recusaverit, quasi illato sacramento præstito, causa [33] vel capitulum [34] decidatur, nullo loco provocationi relinquendo. Quis enim ferendus est ad appellationis veniens auxilium in his quæ ipse faciendo procuravit? §. 2. Sin autem is, cui sacramentum est illatum, vel a parte, vel a judice, hoc subire minime voluerit, licentiam quidem habeat sacramentum recusare: judex autem, si hoc omnimodo præstandum existimaverit [35], sic causam dirimat, quasi volentæ eo sacramentum sit recusatum: & ita cætera sive capitula, sive totius negotii summa examinentur, & lis suo marte percurrat, nullo ei obstaculo obviante. Ipse autem qui sacramentum sibi illatum dare recusaverit: vel hoc attestetur, vel, si forte non audeat, habeat [36] sibi in ultima [37] provocatione repositum auxilium, & si judex appellationi præfidens, *bene quidem illatum jusjurandum, non rite autem recusatum* pronunciaverit: res secundum quod judicatum est, permanebit. Sin autem *non rite quidem illatum, recte autem recusatum sacramentum* pronunciaverit: tunc ei licebit emendare [38] sententiam judicis, quæ quasi ex recusato sacramento processit, & nihil penitus nec præjudicii, nec injusti dispendii [39] cuicunque incurret: sed & causæ cursus ab initio usque ad noviffimum terminum non impeditur, & lis æqua lance trutinabitur. §. 3. Sive autem illatum juramentum præstitum fuerit, sive recusatum, ipsi parti, quæ hoc intulit, nullum [40] provocationis remedium in hoc reservabitur: cum nimis crudele est, parti quæ hoc detulit, propter hoc ipsum, quod judex ejus petitionem secutus est, superesse provocationem. §. 4. His de præsentibus [41] personis statutis, nec absentes nos fugiunt, sed etiam eos huic legi subjugamus: & si persona præsens non inveniatur, cui sacramentum illatum est, lite forte per procuratorem ventilata, necesse est, vel ipsam principalem personam datis certis induciis [42] ad judicem venire, ut ea quæ de sacramentis statuta sunt, impleat; vel (si judex existimaverit) in provincia [43] ubi degit, sub actorum testificatione juramentum ab ea vel dari, vel referri, vel recusari, hoc procedere: ut singulis casibus eventus jam definitus imponatur: licentia danda etiam parti alteri, vel per se, vel per procuratorem super hoc ipsum ordinatum, adesse his quæ de juramento aguntur: vel si neutrum facere maluerit, & ex una parte [44], sub fide tamen gestorum, juramentum præstari, vel referri, vel recusari: expensis propter hujusmodi causam præstandis, officio [45] judicis trutinandis, an abutraque parte, an ab altera oporteat eas dependi: nullo tamen ex hoc litibus impedimento generando: sed, donec ea procedunt, aliis vel capitulis, vel litis membris a judice examinandis: & postquam fuerint ei intimata [46] gesta super juramento subsecuta, tunc iterum ad [47] hoc capitulum judice redeunte, & eo adimpleto ad cetera perveniente: omnibus aliis quæ de præsentibus sancita sunt, & in absentium parte observandis. §. 5. In omnibus autem casibus in quibus sacramenta præstantur, observationem judicialem permanere censemus secundum personarum qualitatem [48], sive sub [49] ipso judice præstari oportet juramentum, sive in domibus [50], sive sacris scripturis tactis [51], sive in sacrosanctis oratoriis [52]. §. 6. Similique modo in sua firmitate manere, quæ de calumniæ jurejurando, vel relato sacramento legibus cauta sunt, vel a nobis, vel a retro divis principibus introducta: non enim, ut aliquid derogetur antiquioribus legibus, hæc prolata sunt: sed ut, si quid deesse eis videatur, hoc repleatur. Recitata septies [53] in novo consistorio Palatii Justiniani. Dat. 3. Kal. Novemb. DECIO V. C. CONS. 529.

1 *L. 2. ff. de rebus creditis.* 2 Relictum a tutore, relictum videtur a pupillo, de quo si dubitatur, tutori defertur juramentum, & ita tutor jurat in causa pupillo mota, *l. 20. J. de fideicommiss. l. 69. §. 2. ff. de leg. 2.* adde Cujac. 3. *obs. 27.* 2 Cum eadem mox verba repetantur *in l. 20. J. de fideicommiss.* videtur hic ex eadem scribendum & reponendum, *Relicta fideicommissa debeantur.* Mod. 3 Fideicommissa in provinciis apud Præfidem, ut Romæ apud Consulem, vel prætorem fideicommissarium petebantur. Ulpian. 25. *§. 12.* 4 Imo non adiget. *l. 4. ff. de in litem jurand.* Sed ibi de juramento in litem affectionis, hic de veritate agitur. Wesenb. ad tit. *ff. de in litem. jur. n. 4. Ans.*
5 Super causa status potest jusjurandum deferri. 6 Id est, judicis dati. vid. *l. 2. §. de judic. l. 2. in fin. §. de pedaneis. jud. v. l. 2. J. de libertis & eorum.* 7 Vid. *l. 4. J. si aliena res pign.* Goth. Explicationem hujus legis vid. apud Leoninum *emendat. lib. 3. c. 12. n. 2. Ans.* 8 Vid. *l. 3. §. 3. in fin. ff. de jurejur.* 9 Jurejurando delato, reus defert Principem ut jurare, vel solvere, vel remittere. *Syn. Basil. 22. tit. 5. c. 48.* Quid si ipse actor de calumnia prior jurare nolit? reus jurare non cogitur. *l. 9. J. eod.* quippe is, qui jusjurandum defert, prius jurare de calumnia hac formula cogitur, ὅτι καλῶς ὡς συκοφαντῶν σε, δίκαιον λαβεῖν παρὰ σὺ τὸν ὅρκον, ἀλλ' ὡς νομίζων δικαίως ἐνάγειν· hoc est, juro me non calumniose jusjurandum exigere, sed quod jure me putem experiri. *Syn. Basil. 22. tit. 5. c. 48. 1. Harm. 7. §. 6.* unde apud Paul. legimus 2. *sent. 1. §. 2.* Jusjurandum deferre prior actor potest, contrarium autem de calumnia jusjurandum reo competit. *add. l. 34. §. qui jusjurandum. 4. & l. si non fuerit. 37. ff. de jurejur.* 10 Ex jusjurandi manus quiddam est, quam res judicata. 22. *Ecl. 5. c. 1.* 11 Ex juramento nascitur actio in factum; de qua vid. Oldendorp. *classi. 1. act. 9.* nisi super aliquo tacto nominatim est juratum, pura vendito; tunc enim competeret utilis venditi. *l. 13. §. 3. ff. de jurejur.* Goth. vid. in hanc leg. Joan. Zanger. *de except. part. 2. cap. 5. num. 96. Ans.* 12 Dixi *ad l. 1. §. eod.* ex Paul. 3. *sent. 1. §. 2.* 13 Qui defert jusjurandum, prius de calumnia jurat. *l. 34. §. 4. l. 37. ff. eod. l. ult. J. de fideicommiss. d. §. 2.* vid. *l. 1. §. de jurejurando. propt. calumn. l. 11. §. 1. & 2. ff. rer. amotar.* Remittitur tamen quibusdam personis, puta patrono, non liberto: ob jusjurandum manus fœudalibus tam vasallo, quam domino. vid. Cujac. 4. *feud. 36. fol. 548. 2. feud. 33. §. 1.* 14 *L. 34. §. 6. ff. de jurejur.*
15 Cui defertur juramentum, tenetur jurare, vel referre. 16 Adde *l. 4. §. ad exhib.*
17 *L. 3. §. eod.* 18 Jusjurandum inopia probationum tibi delati: nactus alias probationes, delationem jurisjurandi a te nondum præstiti, revocavi, quæritur an fecundo non liceat ad jurisjurandi delationem confugere? non licet. *Synopf. Basil. 22. tit. 5. cap. 50. 1. Harm. 7. §. 7.* 19 Vide *l. 75. ff. de reg. jur.* 20 Iniquum est hoc casu ὀμνύοντας τῶν πολλῶν κατηδέστερον πολλὰ ἢ τὸν ἕτερον ἀπορρήτων, ob desperatas alias probationes, ad jurisjurandi religionem denuo confugere. *Synopf. Basil. cod. c. 50.* 21 Jusjurandum delatum, necdum præstitum, is qui detulit revocare potest ἐως ὅτε ἀπόρρητα ἐξόδῳ ἐπιτέλεσται ὁ ὅρκος. quousque sententia lata fuerit, quæ jusjurandum præstare jubeat. Igitur non post sententiam aqua non appellavit, non denique post sententiam ab appellationis judice confirmatam. *Synopf. d. l.*
22 Delatum juramentum, antequam fit juratum vel pronunciatum, revocari potest. *Goth.* Vid. Borcholt. *de jurejur. c. 6. n. 2.* Vincent. Caroc. *de juram. lit. decis. 5. §. 5. n. 19. & 9. 10. pr. 1. n. 3.* Ita & Jurisconsultis licet quandoque ex mutatione circumstantiarum facti responsum mutare. Cujac. *lib. 2. observ. 36. & ad African. tract. 4.* Natt. *conf. 194. num. 13. lib. 1.* Ans.
23 Id est, finis primi negotii secundæ litis exordium faciat. *Synopf. ibid.* 24 Juramentum defertur, vel a judice vel a parte. 25 Appellatione suspenditur sententia.
26 Probationum vice non funt coarctandæ. *l. quoniam. S. de hæreticis:* unde colligit Accursius *in Novell. 94. arg. Novella de testibus*, debitorem pacto vel conventione cogi non posse, ad unicam tantum probationis speciem, ut ita posit debitor quovis genere probationis, sive per testes, sive per instrumenta, sive per jusjurandum, debiti solutionem probare, neque fe ad unum tantum genus probationis astringere. 27 Juramentum heredis multum differt a defuncti juramento. *l. 11. §. 2. ff. rerum amotar.* 28 11. *Feud. 58. §. cum autur.* Coguntur tamen heredes interdum jurare, dummodo verisimiliter possunt jurare: videlicet nota eis veritate facti delundi, quam liberi, tacita quadam præsumptione, nosse intelliguntur. vide ad hunc locum Rolandum a Valle 1. *cons. 52.* adde Ancharanum 1. *quæst. 54. num. 8.* Mynsing. 1. *observ. 13.* 29 De procuratore vide *l. 2. §. 1. §. 2. J. de jurejurand. propt. calumn.*
30 Hoc est, defuncti. 31 Potest jurari etiam super re non præsente. *Salic.*
32 Delatio juramenti parti non concludit, nisi per judicem approbata sit. 33 De qua agitur se. unde colligunt: Contumacem in uno capite, non haberi pro contesto in alio. 34 Id est, articulus ille litis. 35 Contumax non habetur ipso jure pro confesto: cum ejus contumacia judicis arbitrio sit definienda. 36 Intentio non allegata in causa principali, potest in causa appellationis allegari. *Bald.* 37 In appellatione a definitiva, discutiendum gravamen interlocutoriæ. 38 Hinc illa instituta formula judicandi in curiis, & apud judices ad quos appellatur. *En emendant le jugement, &c.* 39 Sententia emendata non parit suspendium, potest tamen arbitrio judicis condemnari in expensas primi judicii, qui in prior te causa vicerit.
40 Delator juramenti non appellat. An idem in eo qui refert? Idem, omni enim juramenti relator, est delator. *Accurs.* 41 Quasi diceret, Et hæc de juramento delato, & relato inter ipsas partes præsentes. 42 Absenti certus comparendi terminus præstandus.
43 Jurari potest extra provinciam judicis, apud quem litigatur. 44 Μεροληψίας.
45 Officio judicis expensæ trutinantur. 46 Significata. 47 Dilatio pendens super uno capite, non impedit processum super alio, diverso tamen. *Bald.* 48 Juramentum ei deferendum, qui rei veritatem magis perspectam habet. vid. Mynsing. 1. *obs. 13.*
49 Jurari potest, vel in judicio, vel domi. 50 Acta ex causa possunt fieri in domo privata: hinc colligit Baldus, ægroti donantis aliquid in domo sua coram judice, donationem pro insinuata censeri. 51 Corporaliter ita juratur. 52 In Ecclesia jurari potest. vid. quæ noravi *ad l. 2. §. de sacrosanct. Eccles.* 53 Septimo. Cujac. 20. *obs. 3.* hoc quid sit, dixi *ad l. 22. in fin. §. de sacrosanctis Eccles.*